

Granollers, 14 de març de 2013

Dr. Gustau Oller Rodríguez

Metge del Treball de MC Prevenció

**RISC PER LA
SEGURETAT I SALUT
DURANT EMBARÀS I
LACTÀNCIA NATURAL.**

**GESTIÓ DEL SUBSIDI
PER RISC EN EL LLOC
DE TREBALL**

UBS A SPA (Enfermeria i medicina del treball)

- Planificació de VS.
- Realització de RRMM periòdics.
- Realització de RRMM Inicials, canvi lloc treball o de retorn. Seguiment de sensibles.
- Valoració adequació calçat de seguretat.
- Informe sobre llocs compatibles amb estat d'embaràs o lactància natural.
- Campanyes de vacunació.
- Formació VS (Primers auxilis, mobilització de malalts, Risc biològic...).
- Memòria VS, informe epidemiològic.

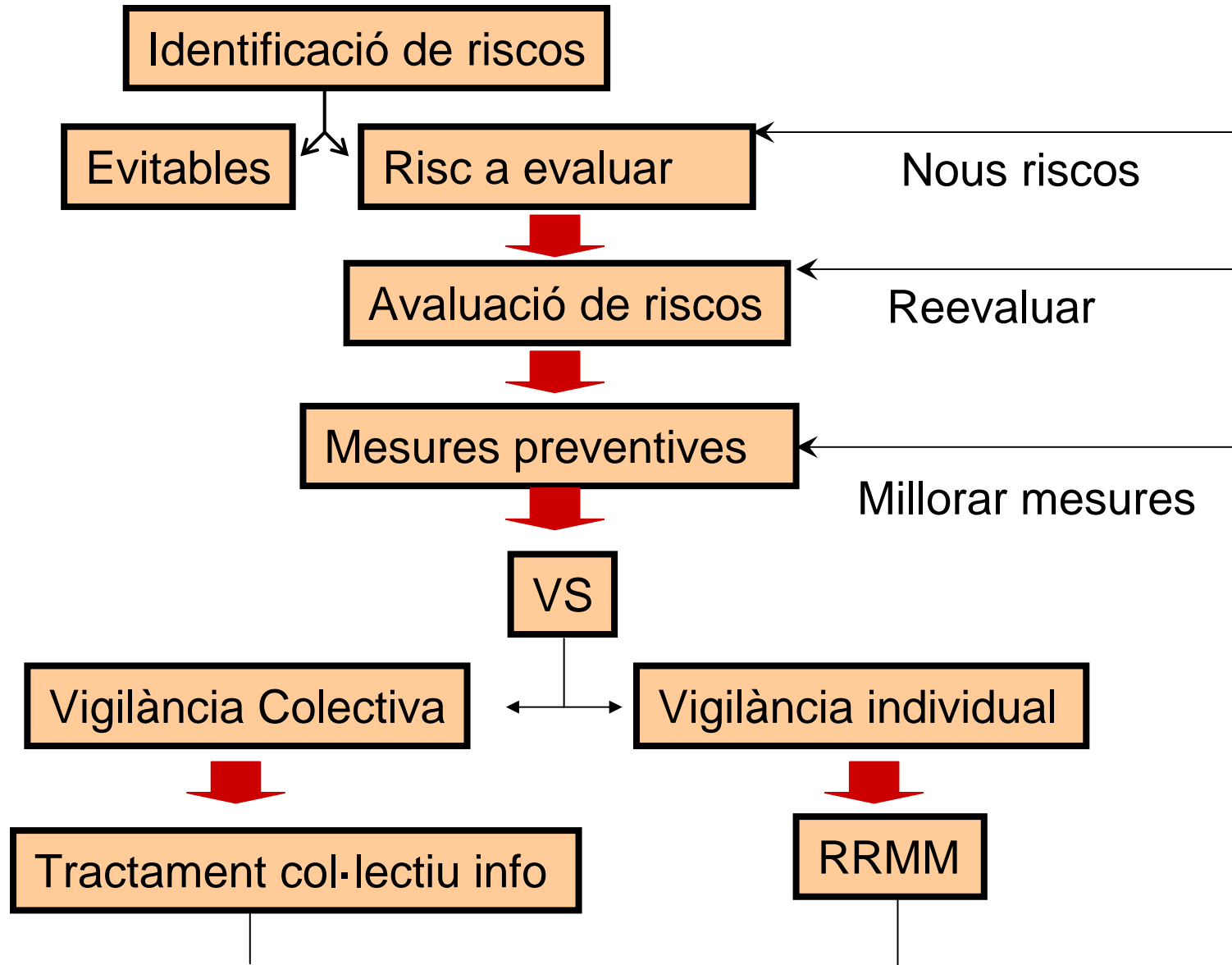
Introducció

- Embaràs i lactància no són una malaltia, sino un aspecte de la vida cotidiana.
- Alguns dels riscos que existeixen en el lloc de treball poden afectar a la salut i seguretat de les dones embarassades o que han donat a llum recentment.
- Condicions que podrien donar-se com acceptables en situacions normals deixen de ser-ho durant l'embaràs o lactància.
- L'embaràs comporta grans canvis fisiològics i psicològics.
- La protecció d'aquesta situació està contemplada i legislada.
- Es tracta de protegir la maternitat i la lactància, però no de discriminar a la dona del món laboral.

GESTIO DE LA PREVENCIO DE RISCOS

- Identificar i Eliminar els riscos.
- Avaluar els riscos que no s'han pogut eliminar.
- Prevenir, Protegir, Modificar les condicions del lloc de treball.
- Canviar de tasques o de lloc de treball.
- Prestació per risc embaràs i lactància natural.

INTERRELACIÓ PT I VS

EVALUACIÓ DE RISCOS EMBARAÇ/LACTANCIA (I)

- És una obligació de l'empresari.
- Buscar sistemàticament tots aspectes de l'activitat professional per determinar les causes provables de lesions o danys i establir la forma de controlar-los per evitar/reduir els riscos.
- Ha de contemplar específicament els riscos i mesures preventives per les treballadores embarassades, part recent i lactància natural.
- Identificació dels perills.
- Decidir qui pot resultar perjudicat i de quina manera.
- Evitar els riscos.
- Avaluar els riscos periòdicament.
- Informar les treballadores sobre els riscos.

EVALUACIÓ DE RISCOS EMBARAÇ/LACTANCIA (II)

- Formar les treballadores.
- Confidencialitat relativa a l'estat de la treballadora.
- Tenir en consideració els consells mèdics i les preocupacions de cada treballadora.
- Els límits d'exposició professional per substàncies químiques. S'ha d'informar les dones que treballen amb substàncies perilloses sobre els riscos addicionals que aquests comporten per al fetus o el lactant. (Durant un període de 30-45 dies és possible que la treballadora desconegui que està embarassada i no pugui posar-ho en coneixement).

NORMATIVES PROTECCIO EMBARAÇ/LACTANCIA

- Llei 31/1995, de 8 de novembre. Llei Prevenció Riscos Laborals. Article 26. (Protecció a la gestant).
- Llei 39/1999, de 5 de novembre. Llei Conciliació vida familiar i laboral de les persones treballadores. Modifica l'article 26 de la LPRL i parcialment la Llei General de la Seguretat Social (Prestació econòmica per risc durant l'embaràs).
- Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març. Llei per a la igualtat efectiva entre les dones i els homes. (modifica la contingència determinant del subsidi del Risc durant l'embaràs i crea una nova prestació sobre el subsidi de risc durant la lactància natural).
- RD 39/1997, de 17 de gener. Reglament i els serveis de prevenció. (treballadors especialment sensibles a un risc determinat Article 4. Avaluació de riscos. Punt 1b) i 2c). Article 37. Funcions de nivell superior. Punt 3g) (el personal sanitari estudiarà i valorarà, els riscos d'embaràs / part recent, menors i especialment sensibles).

INFORME COMISIÓ COMUNITATS EUROPEES

- Comunicació de la Comissió de les Comunitats europees, datat a Brussel·les a l'any 2000, sobre les directrius per a l'avaluació dels agents químics, físics i biològics, així com els procediments industrials considerats com perillosos per a la salut o la seguretat de la treballadora embarassada, que hagi donat a llum o en període de lactància (Directiva 92/85/CEE del Consell), els annexos I i II d'aquesta directiva han estat inclosos com annexos VII i VIII del Reglament dels Serveis de prevenció RD 39/1997, de 17 de gener.
- RD 298/2009, de 6 de març, modifica el RD 39/1997, de 17 de gener. Introdueix els annexos VII i VIII.

<p>ANNEX VII: Llista no exhaustiva d'agents, procediments i condicions de treball <u>que poden influir negativament</u> a salut de treballadores embarassades o període de lactància.</p>	<p>ANNEX VIII: Llista no exhaustiva d'agents i condicions de treball els quals <u>no hi pot haver risc d'exposició</u> per part de treballadors embarassades o període de lactància.</p>	
<p>PERÍODE EMBARÀS I LACTÀNCIA</p>	<p>PERÍODE EMBARÀS</p>	<p>PERÍODE LACTÀNCIA</p>
<p>AGENTS físics: (lesió fetal o despr placenta)</p> <ol style="list-style-type: none"> Xocs, vibracions o moviments. MMC pesades amb risc dorso-lumbar. Soroll. RNI. Fred i calor extrem. Moviments, postures, desplaçaments per interior i exterior centre trellg1 Fatiga mental i física. 	<p>AGENTS físics:</p> <ol style="list-style-type: none"> RI. Atmosferes amb Pressió alta. (Submarinisme). 	
<p>AGENTS biològics:</p> <ol style="list-style-type: none"> Grups de risc 2, 3 i 4 sempre que no figurin a annex VIII. 	<p>AGENTS biològics:</p> <ol style="list-style-type: none"> Toxoplasma. Virus Rubeola. <p>(excepte si estan ben protegides per el seu estat d'inmunització)</p>	
<p>AGENTS químics</p> <ol style="list-style-type: none"> R40, R45, R46, R49, R68, R62, R63. Mercuri i derivats. Medicaments antimitòtics. CO. Ag Q perillosos de penetració cut. 	<p>AGENTS químics</p> <ol style="list-style-type: none"> R60 i R61. Substàncies cancerígenes i mutàgenes per les que no hi ha valors limit exposició. PLOM i derivats. 	<p>AGENTS químics</p> <ol style="list-style-type: none"> R64. Substàncies cancerígenes i mutàgenes per les que no hi ha valors limit exposició. PLOM i derivats.
<p>PROCEDIMENTS</p> <ol style="list-style-type: none"> Fabricació Auramina. Hidrocarburs aromàtics policíclics. Pols, fums i afinats de Níquel. OH Isopropílic. 	<p>CONDICIONS DE TREBALL</p> <p>Treballs en mineria.</p>	

Diapositiva 10

---

g1

Grup 1: Poc prob que causi malaltia a EH.

Grup 2: Pot causar malaltia EH i pot suposar perill per treballadors, poc probable que es propagui a col.lectivitat i existeix prlx o tto eficazos-

Grup 3: Pot causar malaltia greu i suposa perill per els treballadors; existeix risc de propagar-se pero existeix Prx i tto eficaz.

Grup 4: Causa malaltia greu EH i suposa greu perill per treballadors, moltes probab que es propagui i no existeix prx o tto.

gor5001; 14/02/2013

GUIES D'AJUDA valoració risc laboral de dones gestants o Període de lactància

- Orientacions per a la valoració del risc laboral i la incapacitat temporal durant l'embaràs ". Societat Espanyola de Ginecologia i Obstetrícia. (**SEGO**).
- "Orientacions per a la valoració el risc laboral durant la lactància natural ". Associació Espanyola de Pediatria (**AEP**). Institut Nacional de la Seguretat Social (INS).
- "Guia sindical per a la prevenció de riscos durant l'embaràs i lactància "(ISTAS-CCOO).
- "Guia clínica-laboral per a la prevenció de riscos durant l'embaràs, part recent i lactància en l'àmbit sanitari ".Grup Sanitari de l'Associació Espanyola d'Especialistes en Medicina del Treball (**AEEMT**).

GUIES D'AJUDA (II)

- Guia de Valoració de riscos laborals en l'embaràs i lactància en les treballadores de l'àmbit sanitari ". Associació Nacional de Medicina del Treball en l'Àmbit Sanitari. (**ANMTAS**).
- "Guia Mèdica per a la Valoració dels Riscos Professionals a efectes de la prestació de Risc durant l'embaràs i risc en la lactància ". Associació de Mútues d'Accidents de Treball. (**AMAT**).
- "Riscos laborals per a la Funció reproductora humana". Societat Espanyola Medicina i Seguretat en el Treball. (**SEMST**)
- "La protecció de treballadores gestants exposades a Radiacions Ionitzants ". Consell de Seguretat Nuclear. (**CSN**)

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- FATIGA MENTAL I FÍSICA I TEMPS DE TREBALL

- Adaptació temporal dels horaris i altres condicions de treball.
- Adaptació periodicitat i freqüència de les pauses de descans.
- Adaptació de l'organització dels torns i la durada dels mateixos.
- Evitar els torns quan sigui necessari.
- Referent al treball nocturn hauria d'oferir a l'embarassada, part recent o lactant, ocupar un torn de dia. *No evidència de risc per la lactància però sí incomoditat.*

- POSTURES FORÇADES

- Temps, volum i ritme de treball no ha de ser excessiu.
- Les pròpies treballadores haurien de poder influir en l'organització del treball.
- Assegurar disponibilitat de seients en cas necessari.
- Realitzar pauses més llargues o més freqüents.
- Adaptació de les parades o procediments.

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- MANIPULACIÓ MANUAL DE CÀRREGUES

- Evitar la necessitat de manipulació manual de càrregues.
- Avaluar els riscos que comporten les activitats que no poden evitar.
- Adoptar mesures per tal de reduir al mínim els riscos.
- El risc depèn de l'esforç, del pes de la càrrega, manera d'aixecar i freqüència. Major risc a mesura que l'embaràs evoluciona.
- *No evidència de risc per a la lactància encara que poden manifestar cert malestar per l'augment mida mames.*

- MOVIMENTS I POSTURES

- Evitar riscos de lesió.
- Evitar moviments i postures incòmodes especialment en espais reduïts.
- Evitar treball en alçades.
- Evitar la mobilització de càrregues durant llargs períodes, o romandre dempeus o asseguda sense fer periòdicament exercici o moviment per mantenir una bona circulació.
- *No evidència de risc per a la lactància. Poden manifestar malestar segons augment mida mames.*

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- TREBALL EN ALÇADA

- Garantir que les embarassades no treballaran a determinada alçada.

- TREBALL EN SOLITARI

- Possibilitar comunicació amb altres persones i supervisió per poder obtenir ajuda en cas necessari.

- Els procediments d'emergència han de tenir en compte les necessitats de les treballadores embarassades.

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- ACTIVITATS REALITZADES DRETES O ASSEGUDES

- Assegurar disponibilitat de seients.
- No romandre dempeus o asseguda constantment. Alternar ambdues postures.
- Pauses si això no és possible.

- ABSÈNCIA DE ZONES DE DESCANS I ALTRES INSTAL·LACIONS SIMILARS

- Instal·lacions que permetin a la gestant seure o tombar amb intimitat a intervals adequats.
- Protecció davant el tabaquisme passiu.

- PERILLS PER ALIMENTACIÓ POC APROPIADA

- S'han d'establir pauses per descansar, menjar, beure, mantenir una higiene adequada.
- Aquestes necessitats canvien a mesura que evoluciona l'embaràs.

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- PERILLS PER INSTAL·LACIONS POC APROPIADES

- *Necessitat d'accés a una sala privada per alletar o extreure la llet.*
- *Frigorífics per emmagatzemar la llet materna i de instal·lacions per rentar, esterilitzar i emmagatzemar els recipients.*
- *Temps lliure per a l'extracció de llet o alletar.*

- XOCS, VIBRACIONS O MOVIMENTS

- *No realitzar activitats que comportin un risc derivat de vibracions especialment a freqüències baixes o de xocs, sacsejades a la part inferior del cos.*
- *Les vibracions en general i les de cos sencer en particular, no presenten risc per a les treballadores lactants.*

- SOROLL

- *No s'han d'exposar a nivells de soroll que sobrepassin els límits establerts a les gestants de més de 22 setmanes.*
- *No hi ha major risc en les treballadores lactants que en les no lactants.*

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- RADIACIONS IONITZANTS

- No s'ha d'exposar a radiacions ionitzants.
- *Les mares en període de lactància no han de treballar en les zones de control de radiació ionitzant. No exposar-se al risc d'una contaminació radioactiva o deixar d'alletar durant un "temps d'espera" segons radionúclid concret.*

- RADIACIONS ELECTROMAGNETIQUES NO IONITZANTS

- No pot excloure que pugui augmentar el risc per al fetus.
- S'aconsella reduir al mínim l'exposició mitjançant mesures de salut i seguretat.
- *No s'ha demostrat efecte negatiu sobre la lactància.*

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- FRED I CALOR EXTREMS

- Les gestants no han d'exposar a calor ni fred excessius i prolongats en el lloc de treball. Ideal mantenir la temperatura de confort (17° C a 27° C).

- En exposició a la calor extrema en mare lactant, hi ha risc de deshidratació que podria alterar la producció de llet. Disposar de begudes per correcta hidratació de la mare.*

- En fred intens no hi ha referències que indiquin un major risc per a la mare lactant.*

- AGENTS BIOLÒGICS GRUPS 2, 3 i 4

- Mesures d'higiene estàndard.

- Possibilitat d'aïllament físic.

- Equips de protecció.

- Estudi immunitat.

- Vacunacions quan hi hagi vacunes eficaces i que no afectin l'embaràs.

- No exposició a agents que provoquin avortaments o lesions físiques o neurològiques en el fetus.

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- MEDICAMENTS ANTIMITOTICS

- No es coneixen valors límit i l'exposició s'ha d'evitar o reduir.
- Riscos importants per a la reproducció. S'ha d'informar les treballadores. Una dona embarassada que prepari solucions per medicaments antineoplàssics ha de ser transferida a un altre lloc.
- *Els citostàtics s'excreten per la llet materna. Han d'evitar exposició.*

- MONÒXID DE CARBONI

- Evitar l'exposició.
- Modificar procediments o els equips.
- Mesures de control tècnic i pràctiques adequades de treball i EPI.
- Evitar fins i tot exposicions ocasionals de la gestant.
- *No s'ha demostrat que pugui arribar a la llet materna.*

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- PLOM

- Apartar la gestant de l'exposició al plom.
- L'eliminació del plom és molt lenta pel que les dones en edat fèrtil han de ser informades sobre aquest fet.
- Canvi de la treballadora embarassada o lactant a un altre lloc de treball sense exposició.

RISCOS LABORALS I MESURES PREVENTIVES

- DESPLAÇAMENTS DINS I FORA DE L' ESTABLIMENT
  - Minimitzar al màxim.
- TREBALLS AMB PVD
  - No cal que les embarassades interrompin el seu treball en PVD per la manca d'evidència de risc per part de les radiacions emeses.
  - Pauses per evitar sobrecàrregues musculars o fatiga visual.
- EQUIPS DE TREBALL I EQUIPS DE PROTECCIÓ INDIVIDUAL
  - Adaptació o substitució per equips alternatius adequats.
  - No autoritzar la feina si no hi ha condicions de seguretat.

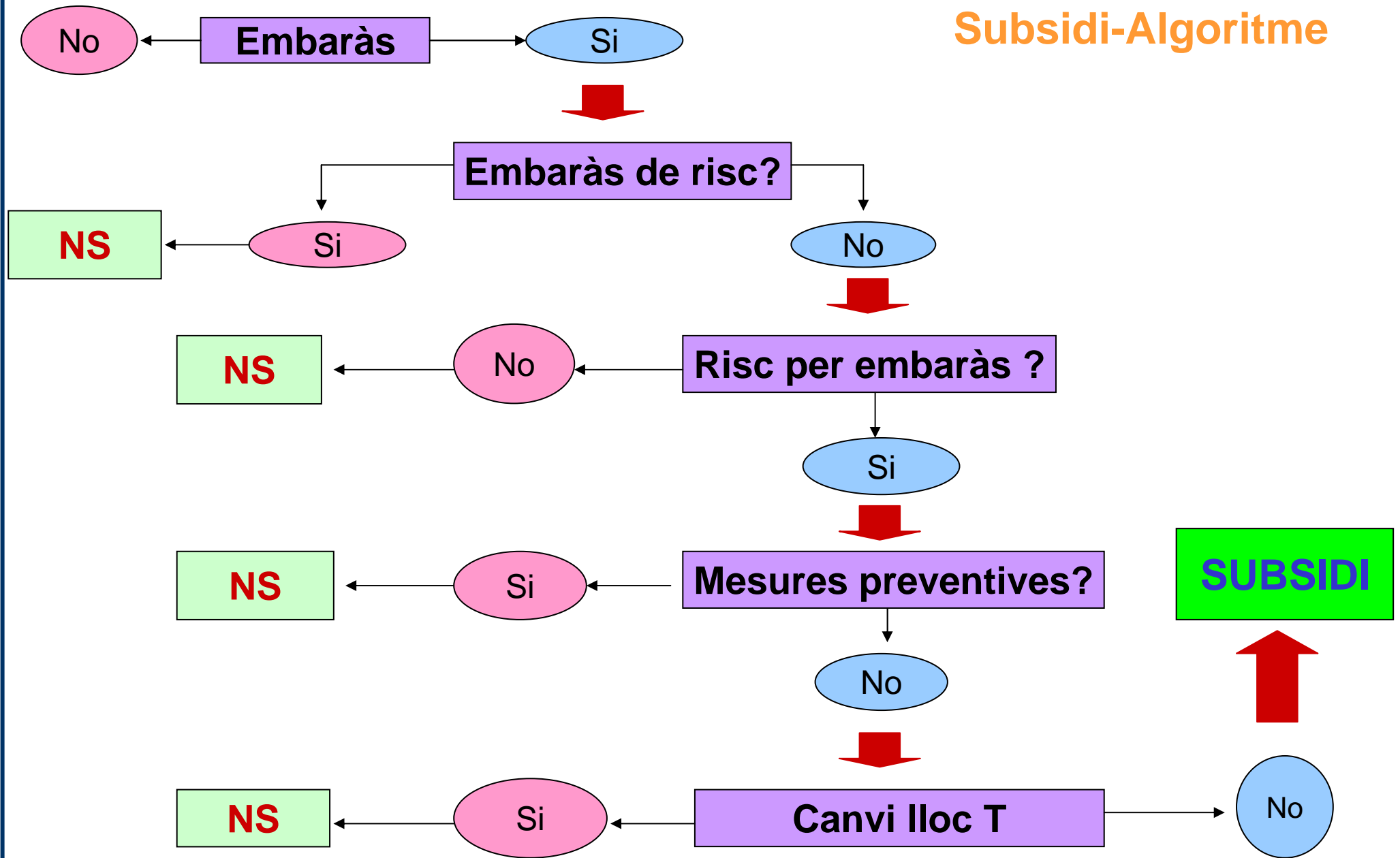
PRESTACIÓ RISC EMBARÀS I LACTÀNCIA NATURAL

Article 26 LPRL:

1. - Prendre les mesures per evitar l'exposició al risc, a través de l'adopció de les condicions o el temps de treball de la treballadora afectada.
2. - Quan aquesta adaptació no sigui possible o tot i això, el risc pugui seguir influint negativament, canvi de lloc de treball o funció diferent i compatible amb el seu estat.
3. - Si no és factible, podrà ésser destinada a un lloc no corresponent al seu grup o categoria equivalent, si bé conservarà el dret al conjunt de retribucions del seu lloc d'origen.
4. - Si aquest canvi de lloc no és tècnicament o objectivament possible, o no pugui raonablement exigir-se per motius justificats, podrà passar la treballadora a situació de suspensió del contracte per risc durant l'embaràs que preveu l'article 45.1.d de l'Estatut dels Treballadors.

Subsidi-Algorithm

SOLICITUD SUBSIDI

- S'inicia a instància de la treballadora.
- Informe del facultatiu del servei públic de salut. (Ginecòleg/Pediatra).
- Certificat d'empresa sobre l'activitat desenvolupada per la treballadora i condicions de treball. S'indica el lloc de treball ocupat per la treballadora, una descripció de les tasques que realitza, si el lloc de treball presenta risc o no, si s'ha pogut modificar condicions i si hi ha altre lloc de treball compatible que pugui ser ocupat per la treballadora.
- Informe emès pel Servei de prevenció que disposi l'empresa (propi o al·liè) sobre llocs de treball compatibles amb l'embaràs o lactància natural. Basant-se en l'avaluació de riscos de l'empresa, s'indica els riscos que presenta la treballadora, si són o no compatibles amb estat d'embaràs o lactància natural, i quins altres llocs de treball de l'empresa serien compatibles per ésser ocupats per la treballadora.
- Si no ha estat possible el canvi de lloc de treball, l'empresa declararà a la treballadora afectada en situació de suspensió del contracte per risc durant l'embaràs.
- La prestació econòmica per risc durant l'embaràs consisteix en un subsidi equivalent al 100 per 100 de la base reguladora corresponent.

INTERRUPCIÓ ACTIVITAT LABORAL RECOMANADA

- AGENTS FÍSICS

Soroll: Exposició (> 80 Laeq db) : 20-22s

Vibracions: Inici

Tª extremes:

Fred < 0º: Inici

Calor > 36ª: Inici

Radiacions Ionitzants: Inici

Radiacions NO Ionitzants: Valorar

INTERRUPCIÓ ACTIVITAT LABORAL RECOMANADA

- AGENTS QUÍMICS

- Toxics reproducció: Inici
- Carcinogènics: Inici
- Mutagenics: Inici
- Farmacs antimitòtics: Inici
- Pesticides: Inici

- AGENTS BIOLÒGICS

-AB grups 2,3,4 excepte T, CV, R, V, P: Si risc no controlable amb mesures preventives: Inici

-Toxoplasma, Citomegalov, Rubeola, Varicela i Parvovirus: Valorar en funció de la immunització a través d'una analítica de sang.

INTERRUPCIÓ ACTIVITAT LABORAL RECOMANADA

• CÀRREGA FÍSICA

- Manipulació repetida, empenta o arrossegament de més de 10Kg més de 10 cops/dia: 24 setmanes.
- Bipedestació mantinguda >4h/ jornada: 24 setmanes
- Bipedestació intermitent >30min/h: 32 setmanes
- Flexió repetida de tronc/cuclilles >50% jornada: 20 setmanes
- Pujar/baixar escales > 4 cops/torn: 28 setmanes
- Pujar/baixar escales de mà: 20 setmanes

• CONDICIONS DE TREBALL

- Treball torns/nocturnitat: (canvi de torn) Inici
- Treballs en solitari (evitable).
- Treballs en alçades: (garantitzar que no treballi) Inici
- Atmosferes Pr. elevada:(garantitzar que no treballi) Inici
- Minería/subterranis: (garantitzar que no treballi) Inici
- Personal de vol: Inici

Conclusions

- L'embaràs no és una malaltia encara que crea nova situació que poden convertir la dona embarassada en sensible per determinats riscos, per ella mateixa o fetus.
- La protecció d'aquesta situació està totalment contemplada i legislada. Mitjançant l'avaluació de riscos hem de conèixer els riscos que poden afectar a la gestant i les seves mesures preventives. VS haurà de tenir present la especial sensibilitat temporal que pugui tenir la gestant.
- Hem de tenir present que unes condicions que poden considerar-se acceptables en situacions normals poden deixar de ser-ho durant l'embaràs.
- Referent al risc químic, hem de remarcar que els límits d'exposició professional es fixen per a un treballador adult en el seu entorn de treball, per el que s'ha d'informar a totes les dones que treballin amb substàncies perilloses sobre els riscos addicionals que aquestes comporten per al fetus o lactant i mesures a adoptar.

Conclusions II

- La confidencialitat relativa a l'estat de gestació d'una treballadora significa que no podem posar en coneixement que la treballadora està embarçada, i és aquesta la que ha de comunicar-ho a l'empresa per emprendre les mesures preventives adients o per tramitar el subsidi si es donen les consideracions necessàries.
- Com a guia per conèixer els riscos de la treballadora embarassada i les mesures a adoptar en el lloc de treball, condicions de treball, mesures preventives, limitacions o canvi de lloc, és de gran utilitat l'Informe de Comissió de les comunitats europees de 05/10/2000 COM, sobre les directius per a l'evaluació dels agents químics, físics i biològics, així com els procediments industrials considerats com a perillosos.
- Es tracta de protegir la maternitat i lactància sense discriminar a la dona del seu entorn laboral.

**MOLTES GRÀCIES PER LA
VOSTRE ATENCIÓ!!!**